ל: לולב הגזול פרק שלישי סוכה

וקרקע אינה נגזלת. כלומר אינה קנויה לגזלן כשום יאוש דלעולם היא בחזקת בעלים דמקרקעי נפקא לן בהגחל בתרא (כ"ק דף קיז: ושם) כדפירש בקונטרס והדין עמו [ד]דאי יאוש מועיל בקרקע מאי נפקא ליה מינה במאי דאינה נגזלת אי קודם יאוש אפילו היתה נגזלת לא קני ואי לאחר יאוש הרי קונה בישוב וכן מוכיח בשמעתין [ה] גבי פלוגתא דר' אליעזר ורבנן דפליגי בסוכה גזולה דמכשרי רבנן משום דקרקע אינה נגזלת והויא ליה סוכה שאולה ואדם יוצא ידי חובתו בסוכתו של חבירו והשתא אי לפני יאוש הא אפילו מטלטלין אין נגזלין אלא ודאי לאחר יאוש ומיהו אין משם ראיה דאם היתה סוכה מטלטלין כגון שהוציאו מסוכתו שברחש העגלה וברחש הספינה לא היה יוצא בה בין קודם יאוש בין לאחר יאוש משום דממעטי' בפרק [ו](קמא) (דף ט.) מדכתיב לך גבי סוכה לך להוציא את הגזולה ולפני יאוש נמי לא משינה כשאולה דמטלטלין הנגזלין לאו ברשות בעלים קיימי אבל קרקע בחזקת בעליה עומדת ויש לדקדק מהא דתניא בחזקת הבתים (ב"ב דף מג:) מכר לו את הבית מכר לו שדה אין מעיד לו עליה מכר לו פרה מכר לו טלית מעיד לו עליה ומוקי לה בראוכן שגזל שדה משמעון ומכרה ללוי ואתא יהודה וקמערער דלא ליחל שמעון לאסהודי ללוי דניחא ליה דהדרא אכל פרה וטלית לא הדרי דהוי יאוש ושינוי רשות משמע בהדיא דנקרקע לא מהני יאוש וכי תימא משום דקא סבר יאוש כדי לא קני ושינוי רשות לא שייך בקרקע הא טעמא דיאוש לא קני משום דבאיסורא אתא ליה כדמפרש במרובה (ב"ק דף פו.) והכא גבי קרקע נמי כבר נתיאש קודם שהחזיק בה הלוקח כמו גבי פרה וטלית וירושלמי כללים פוף פרק שביעי משמע דיש יאוש לקרקע דפריך ויש קרקע גנוזה מ"ר לוי תעפ"כ יש יאוש לקרקע ומיהו יש לישב דלעולם אין יאוש ולאיסור דרבנן משום כללים אחרי דתנן התם (פ"ז מ"ו) האומר שזרע את הכרם ואיבד מלפניו קוברו ואפילו במועד עד כמה יהא נותן לפועלים עד שלש יתר מכאן קוברו והולך אפילו לאחר המועד מאימתי נקרא אנס משישקע קודם שהחזיק בה הלוקח כמו גבי פרה וטלית וירושלמי כללים פוף פרק שביעי משמע דיש יאוש לקרקע דפריך ויש קרקע גנוזה מ"ר לוי תעפ"כ יש יאוש לקרקע ומיהו יש לישב דלעולם אין יאוש ולאיסור דרבנן משום כללים אחרי דתנן התם (פ"ז מ"ו) האומר שזרע את הכרם ואיבד אנס אחרים נתיאשו הבעלים ולא נשתקעו אחרים מדברי סופרים ויש קרקע גנוזה מ"ר לוי תעפ"כ יש יאוש לקרקע עד כאן לירושלמי והכי פירושו מותר לקוברו אפילו במועד דמלאכה אסורה חוץ מדבר האבד שוכר פועלים אפילו דרך פרסום וקוצר וזורעת האנס לא נאסר הכרם לאין אדם אוסר דבר שאינו שלו ונותן לפועלים עד שלש לשכר הייו שמרבה להם בשכירות שלש יותר ממה שהיה ראוי ליתן להם כדאמר רב הונא בפ"ק דב"ק (דף ט. ושם) במלוה עד שלש ומאן דאמר לדמים הייו שנותן להם שלש שויים של כל הפירות אבל יתר מכאן לא יוסיף וקוצר כדרכו ולא ישכור אפילו לאחר המועד [ו] מאימתי נקרא אנס אנס על הכרם ליתשב כשלו שיאסר בזריעתו משישקע אם בעלים ממנו ונקרא על שם האנס ואע"פ שלא נתיאשו הבעלים דלא אמרו ווי ליה לאסרון כיס דאנן סברי דמיאשי ואפילו אמרי דלא מיאשי נעשה כלוות על פשיטתו שטבעה בים ומיתסרא דאורייתא בזריעת האנס אבל נתיאשו ולא נשתקעו לא מיתסר מדאורייתא דקרקע אינה נגזלת אבל מדרבנן אסור ופריך ויש קרקע נגזלת כלומר לאסור אפילו מדרבנן ומשני דיש יאוש לאסור מדרבנן משום כללים אבל מדאורייתא אין יאוש מדלא אסור מדאורייתא ומיהו היכא דנשתקע אם בעלים אפילו מדאורייתא יש יאוש מדהוי איסורו דבר תורה ועוד יש לפרש בענין אחר שנשתקעו הבעלים ולא נתיאשו איסורו דבר תורה לא מחמת זריעת האנס קאמר אלא שהלך לו האנס ונשאר הכרם לפני הבעלים ולא עקרו ממנו הכלאים והוסיף מאתים איסורו דבר תורה ומחמת הבעלים שמקיימים כלאים דידהו הוי כיון דלא נתיאשו אבל נתיאשו ולא נשתקעו מדרבנן ואיכא פירכי טובא ללשון זה ולשון עיקר ובמסכת ערלה פ"ק תניא בירושלמי כשם ר' שמעון בן אלעזר נוטע לרבים חייב בנוטע בתוך שלו ברשות הרבים פטור [ב] בגזל קרקע ויש קרקע נגזלת מ"ר אילעי תע"פ שאין קרקע נגזלת יש יאוש לקרקע וכולה מלתא תמוה דהא מתניתין דהתם קתני הגזלן שנטע חייב ותו מאי קא פריך אברייתא ויש קרקע נגזלת דמשמע משום דנגזלת ויש יאוש פטור מן הערלה אדרבה מכח זה יש לי לחייב בנוטע לתוך שלו ועוד מדמי נוטע ברשות הרבים לגזל קרקע ונטעה והייו בלא יאוש דומיא דרשות הרבים דאין שייך בו יאוש ואם [ג][מתקנה] היא דיש יאוש צריך לאוקמה כשנתקעו שם הבעלים: **בי** נזו אוונכרי נבי ניהוי יאוש בעלים בידייהו דידהו. ואי"ת הואיל יאוש שלא מדעת הוא דלא ידע ביה נגזל בלוקח וקיימת לן ברים אלו מליאות (נ"מ דף כב:) דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש וי"ל דלא מיקרי יאוש שלא מדעת אלא היכא דבא לידו קודם שידעו הבעלים שנאבד מהם אבל הכא ידעי בה ומיאשו מקודם אלא דאין יאוש לקרקע:

שינוי החוזר לברייתו לא שמיה שינוי. ואע"ג דקני מדרבנן כדאיתא ברים הגחל קמא (כ"ק דף נב:) בגחל עצים משופין כגון נסרים ועשאן כלים כיון דמדאורייתא לא קני לא נפיק הכא ומיהו מהיכא קאתא (לקמן דף לא.) משמע גבי סוכה דנפיק אע"ג דלא קני אלא מטעם מרים אלא יש לתרץ התם משום תקנת השבים והכא כפגודת לוב בעלמא לא שייך תקנת השבים דנקיל להתיר אגודו ומה שנקנץ מן המחובר לא חשיב שינוי מעשה כיון דלא נשתנה שמו בכך דמעיקרא אסא והשתא אסא כדאשכחן ברים הגחל קמא (כ"ק דף נו.) הלי דגזל דיקלא מחבריה וקעליה אע"ג דשדיא לחרעא דדיה לא קני מאי טעמא דמעיקרא דיקלא מיקרי והשתא נמי דיקלא מיקרי ואע"ג דפסק לחיותא גרע מכאשא דלא הדר לו מבהמה והזקינה דחשיב שינוי אע"ג דלא נשתנה שמה ומשלם כשעת הגזלה וכן עצים ושיפן לאבנים וסיתתן לאר ולינגן ברים הגחל קמא (שם דף נג.):

וליקניה בשינוי השם. תימה הא אמרינן דשינוי מעשה המחזר לברייתו לא שמיה שינוי והוא הדין בשינוי השם כדאמרינן במרובה (כ"ק דף פו.) גבי מרים דשינוי המחזר לברייתו בשינוי השם לא שמיה שינוי וי"ל דפריך הכא אליבא דרב יוסף דמסיק התם שינוי אחרינא ועוד י"ל בשינוי השם דליכא שינוי מעשה בהדיה לא קני בחזר לברייתו כמו מרים דכמו שהוא בנאו בציורה לא חשיב שינוי מעשה אבל הכא לאגדו הרי חשיב שינוי מעשה בהדי שינוי השם וקני אע"ג דהדר למלתיה וא"ת ועוכבא דהתם (דף פו:) כיון דלית בה קיטוע ואין בה אלא מחשבה א"כ שינוי השם דידיה חוזר לברייתו הוא ואמאי קני וי"ל דהתם איכא יאוש בהדי שינוי השם דהיכא דליכא יאוש אין מחשבה מטמאתו כדקתני לפי שלא נתיאשו הבעלים ועדיף שינוי השם החוזר דקני עם יאוש כדאשכחן גבי עוכבא משינוי מעשה החוזר לברייתו דאפילו עם יאוש לא קני כדמסיקנא הכא והשתא ניחא הא דקאמרינן התם שינוי השם כשינוי מעשה דמי דהיכי דמי להדדי והלא שינוי מעשה לחודיה בלא יאוש קני כדמוכח בכמה דוכתי במרובה (שם דף פו.) והגחל קמא (שם דף נג:) ואילו שינוי השם לא קני אלא בהדי יאוש כדמוכח הכא דעוכבא אלא היינו טעמא משום דעוכבא חוזר לברייתו אבל הכא דלא הדר קני לחודיה דאהכא דגנב עלה ועשה אל עגל ועשה שור פריך התם לעיל (דף סה.) וליקניהו בשינוי השם ולא יתחייב ארבעה וחמשה ומשני שור בן יומו קרוי שור אל בן יומו קרוי אל משמע דאי לאו הכי קני בשינוי השם לחודיה והשתא יש כמה דינים בדבר דשינוי מעשה שאינו חוזר וכן שינוי השם שאינו חוזר קני מדאורייתא אע"ג דלא נתיאשו ושינוי מעשה החוזר קונה בלא יאוש מדרבנן כדמשמע ברים הגחל קמא (שם דף נד:) וטעמא משום תקנת השבים ושינוי השם דהדר למלתיה בלא יאוש לא קני כלל חוץ מלענין מרים משום תקנת השבים וכל בנין קרקע וכיוצא בו כדמוכח שמעתא דהכא קמא (דף לא.) דלוחתא אלמא לא נתיאשה ואמר רב נחמן אין לה אלא דמי עצים וא"ת הא דפריך הכא לקניהו בשינוי השם תקשי ליה אמתני' דלולב הגזול (לעיל דף כט:) וי"ל דמתני' איכא לאוקמא בשגזלו אגודה דלית ביה לא שינוי השם ולא שינוי מעשה:

מי

עין משפט נר מצוה

ט א מיי' פי"ב מהלכות גזילה הלכה י' סמג עשין עג טור"ש ח"מ סי' ש"מ סעיף ה:

רבינו חננאל

וקרקע אינה נגזלת. ואוקימנא בהושענא דאונכרי נופייהו, אבל בהושענא דבעלי בתים, אפי' היא גזולה אפי' (גזולה) [נגזולה] אונכרי גופייהו כשירה כו'. ואפיקנא לולב אין צריך אגד. ואפי' מאן דסבר דצריך אגד, [כיון] דאי שרי ליה חוזר לכמות שהיה, אינו שינוי, דקיימא לן שינוי החוזר לברייתו אינו שינוי. ושינוי השם אינו שינוי

מסורת הש"ס

(ה) [לקמן לא. כ"ק נה.], כ) [לעיל יח: לקמן לב. פנה' פח:], ג) [פנהדרין סט] לעיל יח: לקמן לא. לב. לו.; ד) [עי' תוס' ס"מ סח. ד"ה אלא לאו דגזל וכו'], ה) [לקמן לח.], ו) [ל"ל כישן דף מז:], ז) רש"ל.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וקרקע אינה וכו' וקונר כדרכו ולא ישכור אפילו לאחר המועד. נ"ב פירוש קונר כדרכו לאנו לאנו ולא ישכור פועלים אפילו נתשך הקצירה עד לאחר המועד וגם לאחר המועד לא ישכור אלא אם כן ניקם ומצא פועלים בשכר היתרע שיקצרו לדרכם אלו ודאי אם לא ישכור פועלים מרשיון משום מפסה כללים בכרם הא לאו הכי לא מרשיון משום מפסה כללים יק"ל: (ב) **באר"** ברה"ר פטור בגזל קרקע וכו' מכח זה יש לי לחייב כנוטע לתוך:

מוסף רש"י

לולב צריך אגד. לאגוד שלשה המינין כאחד (לע"ל יא.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com